

8. Morris J.(1997) Green Goods? Consumers, product labels and the environment / J. Morris // IEA Studies on the Environment. - London : The Institute of Economic Affairs (in UK).
9. Misra K.B. (1996) Clean production: environmental and economic perspectives / Ed. K.B. Misra. – Berlin: et al. Springer.
10. Hawken P. (1993) The Ecology of Commerce: A Declaration of Sustainability ability. - N.Y. Harper Business: Harper Collins.
11. V Ukrajinі zapuskajutj vyrobnyctvo «sonjachnykh» zhaljuzi (2019). Ecobusiness. Екологія підприємства. Available at: <http://ecolog-ua.com/news/v-ukrayini-zapuskayut-vyrobnyctvo-sonyachnyh-zhalyuzi> (accessed 04 November 2019)
12. Zelenyy potrebitel' v Shvetsii (2017). Green City. Available at: [http://green-city.su/zelyonyj-potrebitel-v-shvecii/Green consumer in Sweden](http://green-city.su/zelyonyj-potrebitel-v-shvecii/Green%20consumer%20in%20Sweden). (accessed 04 November 2019)
13. Merzljakova N. S., Neverova Y. A. (2016) Ekomarkirovka produkciji jak zasib pidvyshhennja ekolohichnoji bezpeky [Ecolabeling of products as a barrier to ecology without furnace]. Available at: <https://moluch.ru/archive/113/29003/> (accessed 02 November 2019).
14. Itogi sammita Vsemirnoy assotsiatsii ekomarkirovki (2019). Available at: <http://look.bio/post/show/678> (accessed 02 November 2019)

УДК 658.014

РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Чобіток В.І., к.е.н., доцент (УІПА)

В статті визначено, що перехід підприємств на інформаційний ступінь розвитку призводить до змін векторів діяльності та до підвищення значення в економіці інтелектуального потенціалу. Сформовано перспективи розвитку концепції інтелектуалізації управління, які пов'язані з інтеграцією трьох найбільш принципових концепцій: інтелектуального капіталу; управління знаннями та ефективної організації. Визначено, що підґрунтям появи концепції інтелектуалізації управління є науково-технічна революція, що докорінно змінила людське суспільство в ХХ столітті, внесла радикальні зміни до системи управління.

Ключові слова: концепція інтелектуалізації управління; інтелектуальний капітал; управління знаннями; ефективна організація; людський потенціал, розвиток підприємства.

РАЗВИТИЕ КОНЦЕПЦИИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛИЗАЦИИ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Чобиток В.И., к.э.н., доцент (УИПА)

В статье определено, что переход предприятий на информационную степень развития приводит к изменениям векторов деятельности и к повышению значения в экономике интеллектуального потенциала. Сформированы перспективы развития

концепции интеллектуализации управления, связанные с интеграцией трех наиболее важных концепций: интеллектуального капитала; управления знаниями и эффективной организации. Определено, что основой появления концепции интеллектуализации управления является научно-техническая революция, коренным образом изменила человеческое общество в XX веке, внесла радикальные изменения в систему управления.

Ключевые слова: концепция интеллектуализации управления; интеллектуальный капитал; управление знаниями; эффективная организация; человеческий потенциал, развитие предприятия.

DEVELOPMENT THE CONCEPT INTELLECTUALIZATION ENTERPRISE MANAGEMENT

Chobitok V., Ph.D., associate professor (Ukrainian Engineering Pedagogical Academy)

The article determines that the transition enterprises to the informational degree development leads to changes in the vectors activity and to increase the importance the intellectual potential in the economy. The main non-material resource the socio-historical process has always been and remains people, as subjects - carriers of activities who know the world around them and influence its development. So, the development socio-economic progress in a new society depends on the level activation and motivation of human intellectual potential. The main task management is the effective activation the human intellectual potential.

Formed prospects for the development the concept management intellectualization associated with the integration the three most important concepts: intellectual capital; knowledge management and effective organization.

It is determined that the basis for the emergence the concept management intellectualization is the scientific and technological revolution, radically changed human society in the 20th century, and introduced radical changes to the management system. The scientific and technological revolution has fundamentally changed the wealth produced by people, technology and technology; labor and economic relations; monetary and market systems; quality standard living of the population.

The criteria for evaluating the concept management intellectualization should be a creative mindset, a strategic type thinking, a penchant for innovation, the ability to accumulate energy and abilities many participants in joint activities. The intellectual culture the concept management intellectualization includes the ability to methodical thinking as a factor in the high effectiveness this activity, mastering modern methods program-target, information-analytical, forecasting, project management.

The concept management intellectualization is fundamentally creative management methods that have a pronounced innovative character, where the key concept is human potential and the effectiveness its use. It is the human factor that is the basis for the development the enterprise in the long run.

Keywords: *management intellectualization concept; intellectual capital; knowledge management; effective organization; human potential, enterprise development.*

Постановка проблеми. Перехід розвитку призводить до змін векторів підприємств на інформаційний ступінь діяльності та до підвищення значення в

економіці інтелектуального потенціалу. В сучасному суспільстві велику значимість набувають нематеріальні ресурси, а саме: організаційно-креативні та інтелектуальні. Головним нематеріальним ресурсом соціально-історичного процесу завжди були і залишаються люди, як суб'єкти - носії діяльності, що пізнають світ навколо себе та впливають на його розвиток. Отже, розвиток соціально-економічного прогресу в новому суспільстві залежить від рівня активізації та мотивації інтелектуального потенціалу людини. Головним завданням управління є ефективна активізація інтелектуального потенціалу людини. Зростання обсягів використання інтелектуального капіталу підприємством призводить до збільшення в геометричній прогресії ефективності розвитку від його використання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання, пов'язані з розвитком інтелектуалізації управління підприємством розглядалися у працях науковців, зокрема, Е. Брункінга [1], Н. Валінкевич [2], В. Диканя [3], О. Кузьміна [5], О. Ліпич [5], М. Луцик [6], В. Прохорової [7], А Штангрета [8] та ін.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. В турбулентних умовах господарювання інтелектуальний капітал є одним з найбільш важливих векторів розвитку підприємства, є основою створення довгострокових конкурентних переваг. Необхідно активно мотивувати розвиток інтелектуального капіталу, що дозволить підприємствам пристосовуватися до надзвичайно мінливого кон'юнктурного ринку, але, на жаль, в науковій літературі не сформувався чіткого визначення інтелектуальний капіталу та потребує додаткових ґрунтових досліджень в цьому напрямку.

Метою статті є формування концепції інтелектуалізації управління підприємством с сучасних економічних

умовах, що є підґрунтям до створення довгострокових конкурентних переваг.

Викладення основного матеріалу дослідження. Соціально-економічні реалії свідчать про те, що саме інтелектуальний капітал підприємства здатний підвищити його ефективність. Приховані від неозброєних очей таємниці інтелектуального капіталу цікаво і корисно дізнатися кожному. Кожна наукова школа економістів і соціологів на свій погляд трактує це соціально-економічне явище - інтелектуального капіталу, але науковці єдині в значущості самого факту існування і зростання ролі інтелектуально-креативного ресурсу.

В умовах перманентних змін для того, щоб утримати лідерські позиції на конкурентних вітчизняних та зарубіжних ринках, недостатньо використовувати стандартний менеджерський підхід, необхідно впроваджувати інноваційний підхід, сутність якого полягає у використанні інтелектуально-креативних інструментів управління.

Одним з таких інтелектуально-креативних інструментів управління може стати концепція інтелектуалізації управління, головним вектором якої є формування та використання інтелектуального капіталу підприємства, що представляє собою основу сталого розвитку і ефективного його функціонування.

Аналіз сучасного стану проблеми формування та використання інтелектуального капіталу підприємства, свідчить про те, що практика застосування інтелектуально-креативних інструментів управління в реальній діяльності вітчизняних підприємств практично не застосовується, тому доцільно виявити і систематизувати найкращі досягнення в цьому напрямку та адаптувати їх до сучасних умов.

Позитивна сторона концепції інтелектуалізації управління проявляється в тому, що вона враховує проблеми існування середовища, де впроваджується

інтелектуально-креативні інструменти принципів концепцій: інтелектуального управління. Перспективи розвитку капіталу; управління знаннями та концепції інтелектуалізації управління ефективною організацією (рис.1). пов'язані з інтеграцією трьох найбільш

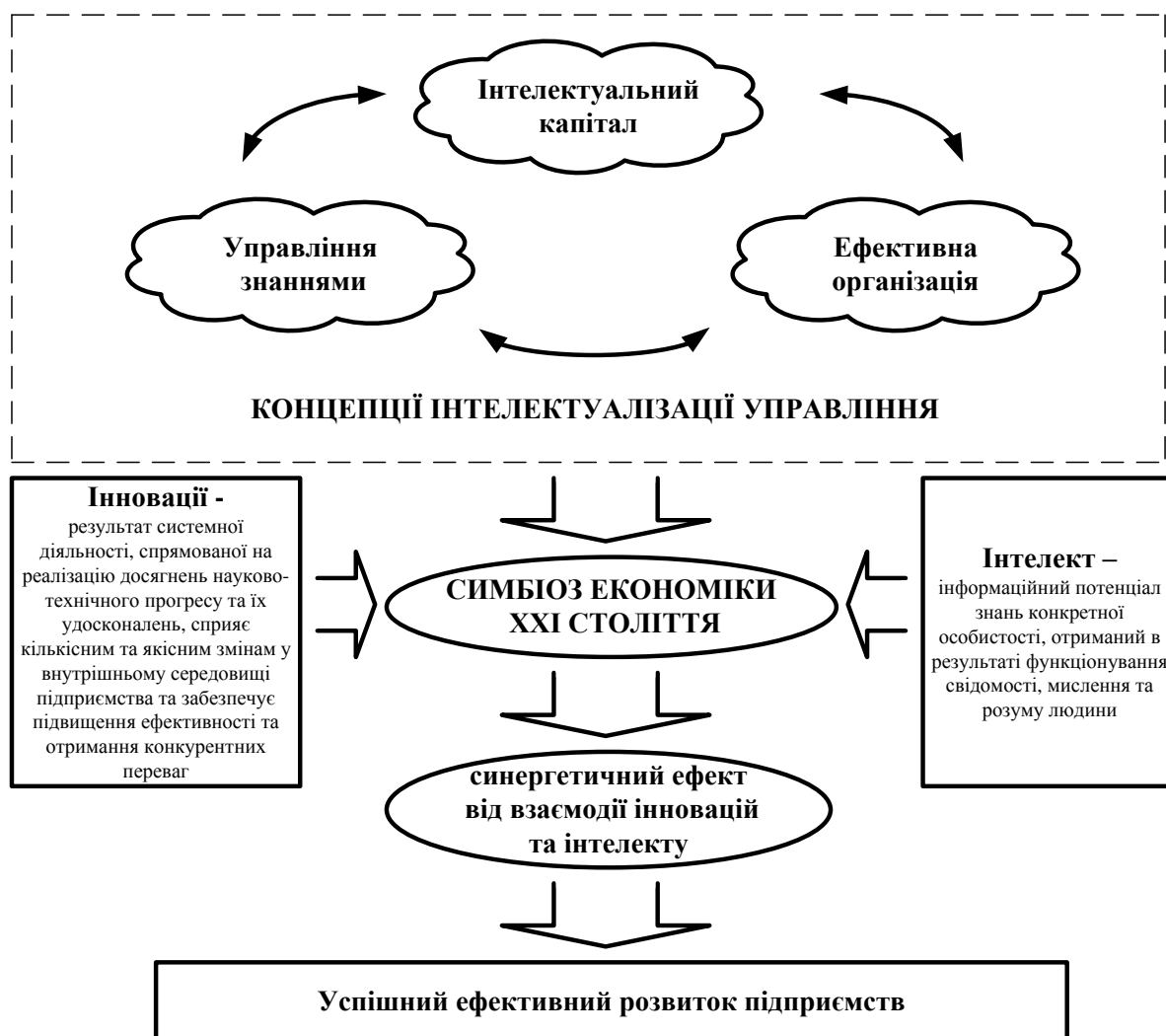

Рис. 1. Перспективи розвитку концепції інтелектуалізації управління

Інтелектуальний капітал - це певний вид інтелектуально-креативних ресурсів підприємства. Управління знаннями – це процес, що забезпечує ефективне використання інтелектуально-креативних ресурсів. Ефективна організація - володіє певною структурою і діловим середовищем, що сприяє ефективному використанню інтелектуально-креативних ресурсів.

Концепція інтелектуалізації управління вводить інтелектуально-креативні ресурси в явному вигляді в структуру капіталу підприємства та в його

економіку. Впровадження в практику підприємством концепції інтелектуалізації управління, що представляє собою симбіоз двох ключових понять економіки ХХІ століття - інновацій та інтелекту, синергетичний ефект яких є запорукою успішного розвитку підприємств в умовах жорсткої ринкової економіки.

Синергетичний ефект - це ефект нелінійності в складних еволюціонуючі і саморегулюючих системах, якими є економіко-управлінські комплекси, включаючи підприємства. Ці системи досліджуються як відкриті, тобто

незамкнуті, що активно взаємодіють з оточенням шляхом обміну ресурсами, енергіями та інформацією. З переходом до інформаційного суспільства, загостренням конкуренції, посиленням процесів глобалізації увагу до таких систем в економіці різко зростає.

Підґрунтям появи концепції інтелектуалізації управління є науково-технічна революція, що докорінно змінила людське суспільство в XX столітті, внесла радикальні зміни до системи управління. Науково-технічна революція докорінно

змінила вироблені людьми багатства, техніки і технології; трудові і економічні відносини; грошові і ринкові системи; якісний рівень життя населення.

Наступним напрямом науково-технічної революції став глобальний процес фундаментальної зміни соціальних, правових і суспільно-політичних структур, інститутів і відносин, що визначають основи життя суспільства.

Фактори та передумови розвитку концепції інтелектуалізації управління наведено на рис.2.

Рис. 2. Фактори та передумови розвитку концепції інтелектуалізації управління

Основним вектором розвитку системи управління є ефективне використання людського потенціалу, який повинен володіти принципово новими креативними якостями. В першу чергу це вміння інтегрувати інтелект людей, пробуджувати в них ініціативу, творчість,

креативність, новаторство, прагнення до успіху, оригінальним, самостійним діям і рішенням, а також здатність залучати професіоналів, мотивувати і утримувати їх, формувати атмосферу істинної зацікавленості всього персоналу в успіху

справи, працювати на рівні високих стандартів.

Синергетичний ефект відноситься до менеджменту в складних соціальних економіко-управлінських системах, може бути визначений, як непередбачуваний повністю результат управління, що може прогнозуватися лише як тенденція або перехід з точок біфуркації (розгалуження майбутніх варіантів розвитку подій) в економічно вигідніші впорядковані стани. Поняття управління вперше знаходить свій справжній сенс керуючого впливу на процеси самоорганізації системи: малі впливи, що призводять до великих змін.

Особливу роль набуває інтуїція керівника будь-якого рангу, оскільки інтелектуальна модель управління допускає властиві синергетичним процесам елементи виникнення порядку з хаосу, отже, і ринкового регулювання, передбачає спочатку властиву відкритим системам здатність успішно функціонувати у нерівноважних станах. Виникає гостра потреба в інтелектуалізації процесу управління підприємством і в направленні на постійні інновації.

Відповідальність за питання управління персоналом несуть всі менеджери, і ці питання необхідно розглядати в зв'язку з іншими релевантними факторами процесу прийняття рішень. На управлінні персоналом лежить особливий обов'язок відстежувати, щоб проблеми управління персоналом були враховані в структуру кожного стратегічного рішення і кожен аспект політики управління персоналом працював на ефективність загальної стратегії розвитку концепції інтелектуалізації управління.

Критеріями оцінки концепції інтелектуалізації управління повинні бути творчий склад розуму, стратегічний тип мислення, схильність до інноваційності, уміння акумулювати енергію і здібності багатьох учасників спільної діяльності. Інтелектуальна культура концепції інтелектуалізації управління включає

здатність до методичного мислення як фактору високої результативності цієї діяльності, володінню сучасними методами програмно-цільового, інформаційно-аналітичного, прогнозного, проектного управління.

Концепція інтелектуалізації управління – це принципово креативні методи управління, що носять виражений інноваційний характер, де ключовим поняттям є людський потенціал і ефективність його використання. Саме людський фактор є основою розвитку підприємства в довгостроковому періоді.

Висновки. Отже, за результатами проведеного дослідження можна сказати, що формування розвитку концепції інтелектуалізації управління полягає у активному розвитку науково-технічного прогресу, що збільшує абсолютну і відносну чисельність інтелектуалів і підвищує їх роль в розвитку підприємства. При цьому характерними рисами інтелектуалів є: розумна здатність швидше знаходити вихід, рішення в незвичайних обставинах, правильно і швидко схоплювати головне в стані речей або процесі і взагалі гнучкість розуму, пристосовність, розумовий цікавість, здатність до швидкого мислення і висновку. Очевидно, що всі ці якісні характеристики є невід'ємними рисами ефективного менеджера.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал / Пер. с англ. под ред. Л.Н. Ковачин. – СПб.: Питер, 2001. – 288 с.
2. Валінкевич Н.В. Інтелектуалізація розвитку підприємств // Інтелектуальна економіка: глобальні тенденції та національні перспективи : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 26 трав. 2016 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2016. – С. 110–116.
3. Дикань В.Л., Корнілова І.В. Інтелектуальні інвестиції в логістичних системах // Вісник економіки транспорту і

промисловості. – 2010. - № 29. – С. 199-203.

4. Економічна енциклопедія: у 3-х т. - Т. 3 / гол. ред. Б. Д. Гаврилишин. - Київ-Тернопіль: Академія народ. господарства, 2002. - 951 с.

5. Кузьмін О.Є., Липич О.А. Концептуальні засади управління інтелектуальним капіталом підприємства // Актуальні проблеми економіки.– 2011.– №11. – С. 137–144.

6. Луцик М.В. Роль інформації та знань в розвитку інтелектуальних ресурсів національної економіки // Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2014. Випуск 51 - С.275-281.

7. Прохорова В.В., Чобіток В.І. Економічна оцінка зовнішньої та внутрішньої ефективності інноваційних трансформацій в освіті / Конкуренентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: Монографія/За редакцією Ареф'євої О.В. – К.:НАУ, 2019. С. 95-105.

8. Штангрет А.М. Управління процесом формування людського капіталу як основи розвитку економіки знань // Науковий вісник НЛТУ України, 2015. № 3 Том 25. С. 396-400.

9. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

10. <http://tut-cikavo.com/suspilstvo/tsytaty-ta-aforyzmy/575-zukhvali-i-mudri-tsitativinstona-cherchillya>

REFERENCES

1. Brukynh E. (2001) *Intelektualnyi kapital* [Intellectual capital] / Per. s anhl. pod red. L.N. Kovachyn. – SPb.: Pyter (in Russian)

2. Valinkevych N.V. (2016) *Intelektualizatsiia rozvytku pidpriemstv* [Intellectualization enterprise development] // Proceeding of the *Intelektualna ekonomika: hlobalni tendentsii ta natsionalni perspektyvy : materialy II Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf.* (Ukraine, Zhytomyr, May 26, 2016), ZhNAEU pp. 110–116.

3. Dykan V.L., Kornilova I.V.(2010) *Intelektualni investytsii v lohistychnykh systemakh* [Intellectual investment in logistics systems]. *Bulletin of Economics of Transport and Industry*. no.29, pp.199-203.

4. *Ekonomichna entsyklopediia* [Economic encyclopedia]: u 3-kh t. - Т. 3 / hol. red. B. D. Havrylyshyn. - Kyiv-Ternopil: Akademiia narod. hospodarstva, 2002. - P.951

5. Kuzmin O.Ie., Lypych O.A.(2011) *Kontseptualni zasady upravlinnia intelektualnym kapitalom pidpriemstva* [Conceptual principles enterprise intellectual capital management]. *Current problems of the economy*, no.11 pp. 137–144.

6. Lutsyk M.V. (2014) *Rol informatsii ta znan v rozvytku intelektualnykh resursiv natsionalnoi ekonomiky* [The role of information and knowledge in the development of intellectual resources of the national economy]. *Bulletin the University Lviv. The series is economical*, no.51, pp.275-281.

7. Prokhorova V.V., Chobitok V.I. (2019) *Ekonomichna otsinka zovnishnoi ta vnutrishnoi efektyvnosti innovatsiinykh transformatsii v osviti* [Economic evaluation external and internal effectiveness innovative transformations in education] / *Konkurentospromozhnist pidpriemstv u mizhnarodnomu tsyfrovomu prostori* [Competitiveness of enterprises in the international digital space]. Kyiv.:NAU, pp. 95-105.

8. Shtanhret A.M. (2015) *Upravlinnia protsesom formuvannia liudskoho kapitalu yak osnovy rozvytku ekonomiky znan* [Managing the process of human capital formation as a basis for the development of the knowledge economy]. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, no. 3, vol 25, pp. 396-400.

9. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

10. <http://tut-cikavo.com/suspilstvo/tsytaty-ta-aforyzmy/575-zukhvali-i-mudri-tsitativinstona-cherchillya>